Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 8. mája 2013 *

„Odvolanie — Hospodárska súťaž — Kartely — Trh s butadiénovým kaučukom a butadiénstyrénovým kaučukom vyrábaným emulznou polymerizáciou — Pripísateľnosť protiprávneho správania dcérskych spoločností ich materským spoločnostiam — Domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu — Povinnosť odôvodnenia — Závažnosť porušenia — Násobiteľ na účely zabezpečenia odstrašujúceho účinku — Konkrétny dopad na trh — Priťažujúce okolnosti — Opakované porušovanie“

Vo veci C-508/11 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 24. septembra 2011,

Eni SpA, so sídlom v Ríme (Taliansko), v zastúpení: G. M. Roberti a I. Perego, avvocati,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: V. Di Bucci, G. Conte a L. Malferrari, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia M. Berger (spravodajkyňa), A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. januára 2013,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

1 Eni SpA (ďalej len „Eni“) sa svojím odvolaním domáha, aby Súdny dvor zrušil rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 13. júla 2011, Eni/Komisia (T-39/07, Zb. s. II-4457, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým Všeobecný súd čiastočne zamietol jej žalobu smerujúcu k zrušeniu rozhodnutia Komisie K(2006) 5700 v konečnom znení z 29. novembra 2006 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/F/38.638 – Butadiénový kaučuk a butadiénstyrénový kaučuk vyrábaný emulznou polymerizáciou) (ďalej len „sporné rozhodnutie“) v rozsahu, v akom sa týka tejto spoločnosti, alebo subsidiárne k zrušeniu, prípadne zníženiu pokuty, ktorá jej bola uložená.

2 Európska komisia podala vzájomné odvolanie, pričom navrhuje zrušenie napadnutého rozsudku v rozsahu, v akom ním bolo zrušené sporné rozhodnutie v súvislosti s pripísaním priťažujúcich okolností z dôvodu opakovaného porušovania a v dôsledku toho znížená suma pokuty.

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

3 Dňa 7. júna 2005 Komisia začala konanie o uplatnení článku 81 ES a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) týkajúce sa trhu s butadiénovým kaučukom (ďalej len „BK“) a butadiénstyrénovým kaučukom vyrábaným emulznou polymerizáciou (ďalej len „BSK“), ktoré sú syntetickými kaučukmi používanými hlavne pri výrobe pneumatík. Komisia zaslala prvé oznámenie o výhradách najmä spoločnostiam Eni, Polimeri Europa SpA (neskôr Versalis SpA, ďalej len „Versalis“), dcérskej spoločnosti, ktorej 100 % vlastníkom je Eni, a Syndial SpA (bývalá EniChem SpA, ďalej len „Syndial“), ďalšej spoločnosti v rámci skupiny Eni.

4 Dňa 6. apríla 2006 Komisia prijala druhé oznámenie o výhradách. Po vypočúvaní z 22. júna 2006 sa Komisia rozhodla skončiť konanie najmä vo vzťahu k spoločnosti Syndial.

5 Správne konanie viedlo k tomu, že Komisia prijala 29. novembra 2006 sporné rozhodnutie. Podľa článku 1 tohto rozhodnutia Eni, Versalis a ďalšie podniky, ktorým je určené sporné rozhodnutie, a to Bayer AG, The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH, Dow Europe, Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV, Shell Nederland Chemie BV, Unipetrol a.s., Kaučuk a.s., ako aj Trade Stomil sp. z o.o., porušili článok 81 ES a článok 53 EHP tým, že sa počas obdobia od 20. mája 1996 do 28. novembra 2002, pokiaľ ide o Eni, zúčastnili na jedinej a pokračujúcej dohode, v rámci ktorej sa dohodli na cenových cieľoch, rozdelení zákazníkov dohodami o neútočení a výmene citlivých informácií o cenách, konkurentoch a zákazníkoch v sektoroch BK a BSK.

6 Podľa odôvodnenia 26 a nasl. sporného rozhodnutia činnosť týkajúcu sa dotknutých výrobkov v rámci skupiny Eni počas tohto obdobia najprv zabezpečovala spoločnosť EniChem Elastomeri srl (ďalej len „EniChem Elastomeri“), ktorú nepriamo ovládala Eni prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti EniChem SpA. Dňa 1. novembra 1997 sa EniChem Elastomeri zlúčila so spoločnosťou EniChem SpA, v ktorej Eni kontrolovala 99,97 %. Dňa 1. januára 2002 EniChem SpA previedla svoju strategickú chemickú činnosť vrátane činnosti spojenej s BS a BSK na spoločnosť Versalis. Eni ovláda spoločnosť Versalis priamo a výlučne od 21. októbra 2002.

7 Pokiaľ ide o pokutu, ktorú uložila Komisia vo svojom spornom rozhodnutí, táto pokuta bola stanovená na základe usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171) (ďalej len „usmernenia“).

8 Komisia tak posúdila porušenie ako „veľmi závažné“ a najprv stanovila východiskovú sumu na výpočet pokuty diferenciáciou na základe predajov BK a BSK každého dotknutého podniku v roku 2001. Pokiaľ ide o každú spoločnosť, ktorej vlastníkom je Eni, v zmysle odôvodnenia 36 sporného rozhodnutia (ďalej len „EniChem“), objem predajov BK a BSK v roku 2001 dosiahol sumu 164,902 milióna eur. Tento výsledok predajov zaradil EniChem na prvé miesto spomedzi podnikov uvádzajúcich BS a BSK na trh a zúčastnených na predmetnom porušení. Na základe týchto skutočností Komisia stanovila východiskovú sumu pokuty pre Eni na 55 miliónov eur.

9 Komisia následne uplatnila násobitele na účely zabezpečenia odstrašujúceho účinku odstupňované na základe celosvetových obratov dotknutých podnikov dosiahnutých počas roka 2005. Vzhľadom na to, že v prípade spoločností Trade-Stomil sp. z o.o. (obrat vo výške 38 miliónov eur) a Kaučuk a.s. (obrat vo výške 2,718 miliardy eur) usúdila, že nemal byť uplatnený nijaký násobiteľ, v prípade spoločnosti Bayer AG (obrat vo výške 27,383 miliardy eur) uplatnila násobiteľ 1,5, v prípade spoločností The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH a Dow Europe (37,221 miliardy eur) násobiteľ 1,75, v prípade spoločností Eni a Versalis (73,738 miliardy eur) násobiteľ 2 a v prípade spoločností Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV a Shell Nederland Chemie BV (246,549 miliardy eur) násobiteľ 3.

10 Okrem toho, pokiaľ ide o spoločnosti Eni a Versalis, táto suma bola zvýšená o 65 % z dôvodu ich účasti na predmetnom porušení počas obdobia šiestich rokov a šiestich mesiacov.

11 Napokon, keďže Komisia usúdila, že spoločnosti Eni už boli určené dve predchádzajúce rozhodnutia, ktorými boli konštatované porušenia práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, a to rozhodnutia Komisie 86/398/EHS z 23. apríla 1986 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.149 – Polypropylén) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 230, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Polypropylén“) a 94/599/ES z 27. júla 1994 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.865 – PVC) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 239, s. 14, ďalej len „rozhodnutie PVC II“), zvýšila základnú sumu pokuty uplatnenú v prípade Eni o 50 % z dôvodu opakovaného porušovania.

12 V dôsledku toho Komisia v článku 2 písm. c) sporného rozhodnutia uložila spoločnosti Eni spoločne a nerozdielne s jej dcérskou spoločnosťou Versalis pokutu vo výške 272,25 milióna eur.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

13 Návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 16. februára 2007 Eni podala žalobu smerujúcu k zrušeniu sporného rozhodnutia a subsidiárne k zrušeniu a zníženiu pokuty, ktorá jej bola uložená. Na podporu svojich návrhov uviedla dva žalobné dôvody.

14 Eni svojím prvým žalobným dôvodom spochybnila skutočnosť, že Komisia jej pripísala zodpovednosť za porušenie. Tento prvý žalobný dôvod sa delil na štyri časti. V rámci prvej časti Eni tvrdila, že Komisia použila nesprávne kritérium posúdenia zodpovednosti materskej spoločnosti. V rámci druhej časti Eni tvrdila, že Komisia v jej prípade nesprávne konštatovala „objektívnu zodpovednosť“. V rámci tretej časti Eni uviedla, že počas správneho konania poskytla informácie, na základe ktorých mohla Komisia dospieť k záveru, že neuplatňovala vplyv na obchodnú politiku spoločností Syndial a Versalis. V rámci štvrtej časti Eni tvrdila, že Komisia porušila zásadu obmedzenej zodpovednosti kapitálových spoločností a „spoločné“ zásady v oblasti zodpovednosti.

15 Svojím druhým žalobným dôvodom Eni tvrdila, že Komisia nesprávne stanovila sumu pokuty. Tento žalobný dôvod sa delil na tri časti. V rámci prvej časti Eni spochybnila uplatnenie násobiteľa na účely zabezpečenia odstrašujúceho účinku. V rámci druhej časti tvrdila, že Komisia sa dopustila pochybenia, keď zohľadnila priťažujúcu okolnosť spočívajúcu v opakovanom porušovaní. V rámci tretej časti Eni tvrdila, že Komisia mala pri stanovení pokuty zohľadniť vylúčenie spoločnosti Syndial.

16 Pokiaľ ide o prvú časť prvého žalobného dôvodu, Všeobecný súd vo svojom rozsudku v podstate pripomenul, že „existuje vyvrátiteľná domnienka, že materská spoločnosť, ktorá vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti, vykonáva rozhodujúci vplyv na jej správanie“ a že „pripísanie porušenia materskej spoločnosti je možnosťou, ktorá je ponechaná na úvahu Komisie“, ktorá v tejto súvislosti nebola viazaná svojou predchádzajúcou rozhodovacou praxou (body 63 a 64 napadnutého rozsudku).

17 Čo sa týka tejto predchádzajúcej rozhodovacej praxe, Komisia „dostatočne odôvodnila, prečo sa rozhodla pripísať Eni správanie je[j] dcérskych spoločností“ (bod 65 napadnutého rozsudku). Vzhľadom na to, že prax Komisie, tak ako vyplývala z tohto prípadu, „sa zaklad[ala] na správnom výklade článku 81 ods. 1 ES“, zásada právnej istoty „preto nem[ohla] znemožniť prípadnú zmenu rozhodovacej praxe Komisie“ (bod 66 napadnutého rozhodnutia). Všeobecný súd preto zamietol túto časť prvého žalobného dôvodu.

18 Pokiaľ ide o druhú časť prvého žalobného dôvodu, ktorá sa zakladá na nesprávnom uplatnení „objektívnej zodpovednosti“, Všeobecný súd najmä uviedol, že skutočnosť, že Komisia „odmietla tvrdenia, ktoré Eni uvied[la], aby vyvrátil[a] domnienku vyplývajúcu zo 100 % ovládania [jej] dcérskych spoločností, nerobí túto domnienku nevyvrátiteľnou“ (bod 78 napadnutého rozsudku) a že „z toho vyplýva, že nedostatok odôvodnenia, ktorý Eni namieta v tejto súvislosti, je neopodstatnený“ (bod 79 napadnutého rozsudku).

19 Pokiaľ ide o tretiu časť prvého žalobného dôvodu, Všeobecný súd najmä konštatoval, že „pripísanie protiprávneho správania dcérskej spoločnosti jej materskej spoločnosti nevyžaduje preukázanie toho, že materská spoločnosť ovplyvňuje politiku dcérskej spoločnosti v konkrétnej oblasti, v ktorej dochádzalo k porušovaniu… Predovšetkým skutočnosť, že Eni plní úlohu obyčajného technického a finančného koordinátora a že v prospech svojich dcérskych spoločností poskytuje nevyhnutnú finančnú pomoc, nemôže stačiť na to, aby bolo vylúčené, že vykonáva rozhodujúci vplyv na ich správanie najmä koordinovaním finančných investícií vo vnútri skupiny“ (bod 97 napadnutého rozsudku).

20 Pokiaľ ide o uvádzanú okolnosť, že chemické činnosti majú v priemyselnej politike skupiny Eni relatívny význam, Všeobecný súd konštatoval, že „nemôže preukazovať, že Eni ponechal[a] svojim dcérskym spoločnostiam úplnú nezávislosť pri definovaní ich správania na trhu“ (bod 98 napadnutého rozsudku). Okrem toho Všeobecný súd uviedol, že podľa Komisie viedli hierarchické vzťahy priamo k riaditeľovi spoločnosti EniChem SpA (neskôr Syndial) a k riaditeľovi spoločnosti Versalis, pričom riaditelia spoločností EniChem SpA a Versalis sa zodpovedali každý svojmu predstavenstvu, čo Eni nespochybnila. Tieto predstavenstvá však priamo alebo nepriamo vymenovala Eni (bod 99 napadnutého rozsudku).

21 Navyše Všeobecný súd rozhodol, že skutočnosť, že Eni iba nepriamo vlastnila 100 % základného imania podnikov aktívnych vo výrobe BK a BSK, „nemôže sama osobe preukazovať, že Eni a tieto podniky netvorili jednu hospodársku jednotku“ (bod 102 napadnutého rozsudku). Eni nepreukázala porušenie zásady riadnej správy vecí verejných Komisiou (bod 103 napadnutého rozsudku).

22 Pokiaľ ide o štvrtú časť prvého žalobného dôvodu, Všeobecný súd usúdil, že „Komisia v tomto prípade nestanovila nevyvrátiteľnú domnienku“ (bod 114 napadnutého rozsudku). Čo sa týka tvrdení spoločnosti Eni týkajúcich sa pravidiel uplatniteľných pri právnom nástupníctve podnikov, tieto tvrdenia sú neúčinné, keďže „zodpovednosť Eni, ktorú v tomto prípade konštatovala Komisia, nevyplýva z takejto situácie“ (bod 117 napadnutého rozsudku).

23 Všeobecný súd tak zamietol všetky časti prvého žalobného dôvodu, pričom v bode 118 napadnutého rozsudku zamietol prvý žalobný dôvod v celom rozsahu.

24 Pokiaľ ide o prvú časť druhého žalobného dôvodu, Všeobecný súd najmä konštatoval, že „dohody alebo zosúladené postupy, ktorých cieľom je najmä, ako v tomto prípade, stanovenie cenových cieľov alebo rozdelenie trhových podielov, môžu mať iba na základe ich samotnej povahy za následok kvalifikáciu porušenia ako ‚veľmi závažného' bez toho, aby bola Komisia povinná preukázať konkrétny dopad porušenia na trh" (bod 140 napadnutého rozsudku).

25 Okrem toho Všeobecný súd v bode 143 napadnutého rozsudku uviedol, že „pokiaľ… [ide o] veľkosť relevantného trhu, ktorý v roku 2001 zahŕňal územie EHP (teda 550 miliónov eur), alebo [o] trhový podiel dotknutých podnikov", treba „zohľadniť aj ďalšie relevantné okolnosti", a to skutočnosť, že predmetné porušenie bolo „vo svojej podstate veľmi závažné a že sa [vzťahovalo] na celé územie EHP".

26 Navyše Všeobecný súd v bode 143 napadnutého rozsudku usúdil, že „podľa bodu 1 A usmernení možno za veľmi závažné porušenie uložiť pokutu vyššiu ako 20 miliónov eur". Keďže predaje všetkých spoločností, ktorých priamym alebo nepriamym vlastníkom je Eni, „týkajúce sa relevantných výrobkov dosahovali v roku 2001 hodnotu viac ako 164 miliónov eur [a keďže] výška je[j] uloženej pokuty neprekračuje hornú hranicu 10 % je[j] celkového obratu dosiahnutého počas predchádzajúceho obchodného roka, ktorú upravuje článok 23 ods. 2 nariadenia [Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205)]", stanovenie východiskovej sumy pokuty vo výške 55 miliónov eur sa nejavilo ako neprimerané.

27 Napokon Všeobecný súd tiež zamietol tvrdenie spoločnosti Eni, podľa ktorého dotknuté podniky mali iba obmedzený podiel na celkovom trhu s BK a BSK, pričom toto tvrdenie sa „zakladal[o] na trhu zahŕňajúcom oba tieto výrobky, ako aj prírodný kaučuk, na ktorý sa nevzťahovalo [sporné] rozhodnutie" (bod 144 napadnutého rozsudku).

28 Pokiaľ ide o druhú časť druhého žalobného dôvodu, Všeobecný súd v bode 164 napadnutého rozsudku pripomenul, že Komisia sa domnievala, že EniChem už bola adresátom rozhodnutí Komisie v kartelovej oblasti, a to rozhodnutí Polypropylén a PVC II.

29 Podľa Všeobecného súdu zo sporného rozhodnutia vyplýva, že Komisia v tomto prípade zohľadnila pojem „podnik" v zmysle článku 81 ES, aby prihliadla k priťažujúcej okolnosti spojenej s opakovaným porušovaním. Všeobecný súd však zdôrazňuje, že Komisia, pokiaľ „sa chce… odvolávať na pojem ‚podnik'…, musí uviesť presné a podrobné informácie, ktoré podporujú jej tvrdenie" (bod 166 napadnutého rozsudku).

30 Komisia však „v odôvodnení 487 [sporného] rozhodnutia odkaz[ovala] na výraz ‚EniChem' len všeobecne, pričom tento výraz je v odôvodnení 36 [sporného] rozhodnutia definovaný ako ‚každá spoločnosť, ktorú vlastní Eni SpA'", čo Všeobecný súd posúdil ako „relatívne nepresn[é]". Okrem toho podľa Všeobecného súdu „spoločnosť [Anic SpA] uvedená v rozhodnutí Polypropylén nie je medzi právnickými osobami spomenutými" v odôvodneniach 26 až 35 sporného rozhodnutia, ktorých cieľom je „v podstate opísať vývoj spoločností vo vlastníctve Eni počas porušovania, ku ktorému došlo po prijatí rozhodnutí Polypropylén a PVC II" (bod 167 napadnutého rozsudku).

31 Komisia však odkazovala na rozhodnutia Polypropylén a PVC II, „pričom uv[iedla], že ‚Eni' bola uvedená v týchto rozhodnutiach". Tento výraz však nie je v spornom rozhodnutí predmetom textovej skratky. Predovšetkým „z odôvodnení 26 až 36 [sporného] rozhodnutia vyplýva, že keď má Komisia na mysli Eni ako materskú spoločnosť ostatných spoločností, používa výraz ‚Eni SpA'" (bod 168 napadnutého rozsudku).

32 Všeobecný súd spresnil, že „aj keby mala Komisia pri použití výrazu ‚Eni'… na mysli spoločnosti, ktoré sú súčasťou ‚podniku'… tvoreného právnickými osobami, ktoré ovláda Eni, treba zdôrazniť, že Komisia neuviedla v tejto súvislosti v [spornom] rozhodnutí žiadnu podrobnú a presnú informáciu" (bod 169 napadnutého rozsudku). Vzhľadom na to, že v tomto prípade je však vývoj štruktúry a ovládania

dotknutých spoločností osobitne zložitý, „v tomto kontexte prináležalo Komisii, aby bola zvlášť presná a uviedla všetky podrobné informácie nevyhnutné pre záver, že spoločnosti uvedené v [spornom] rozhodnutí a spoločnosti uvedené v rozhodnutiach Polypropylén a PVC II tvorili ten istý ‚podnik' v zmysle článku 81 ES" (bod 170 napadnutého rozsudku). Všeobecný súd tak považoval túto druhú časť druhého žalobného dôvodu za dôvodnú, keďže usúdil, že Komisia si nesplnila túto povinnosť odôvodnenia.

33 Napokon, pokiaľ ide o tretiu časť druhého žalobného dôvodu týkajúcu sa uplatnenia hornej hranice pokuty stanovenej v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, Všeobecný súd rozhodol, že „horná hranica 10 % obratu v zmysle tohto ustanovenia sa musí vypočítať na základe celkového obratu všetkých spoločností tvoriacich jedinú hospodársku jednotku konajúcu ako podnik v zmysle článku 81 ES" (bod 177 napadnutého rozsudku). Tvrdenia spoločnosti Eni smerujúce k preukázaniu toho, že výška pokuty, v prípade ktorej by bola Eni spoločne a nerozdielne zodpovedná za zaplatenie, by nemohla byť obmedzená na 10 % obratu spoločnosti Syndial (bod 178 napadnutého rozsudku).

34 Všeobecný súd preto vyhovel druhej časti druhého žalobného dôvodu a zrušil článok 2 písm. c) sporného rozhodnutia v rozsahu, v akom stanovuje výšku pokuty uloženej Eni na 272,25 milióna eur, a stanovil túto sumu na 181,5 milióna eur. Všeobecný súd v zostávajúcej časti žalobu zamietol.

Návrhy účastníkov konania

35 Svojím odvolaním Eni navrhuje, aby Súdny dvor:

— zrušil, a to v celom rozsahu alebo čiastočne, napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá žaloba spoločnosti Eni vo veci T-39/07, a následne:

  — zrušil v celom rozsahu alebo čiastočne sporné rozhodnutie,

  — a/alebo zrušil alebo aspoň znížil pokutu uloženú spoločnosti Eni v spornom rozhodnutí,

— subsidiárne zrušil, a to v celom rozsahu alebo čiastočne, napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá žaloba spoločnosti Eni vo veci T-39/07, a vrátil vec Všeobecnému súdu, aby vo veci rozhodol na základe usmernení poskytnutých Súdnym dvorom,

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy oboch konaní,

— zamietol vzájomné odvolanie Komisie v rozsahu, v akom je sčasti neprípustné a v každom prípade nedôvodné, a uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

36 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— zamietol odvolanie,

— zrušil napadnutý rozsudok v časti, v ktorej Všeobecný súd čiastočne zrušil rozhodnutie v rozsahu, v akom sa týka pripísania priťažujúcej okolnosti z dôvodu opakovaného porušovania, a v dôsledku toho znížil sumu pokuty,

— uložil odvolateľke povinnosť nahradiť trovy konania.

O hlavnom a vzájomnom odvolaní

O hlavnom odvolaní

37 Eni na podporu svojho odvolania uvádza dva odvolacie dôvody. Prvý odvolací dôvod sa v podstate zakladá na skutočnosti, že Všeobecný súd mal podľa spoločnosti Eni zrušiť sporné rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej v ňom pripisuje zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustili spoločnosti Syndial a/alebo Versalis. Druhý odvolací dôvod sa zakladá na údajnom nesprávnom právnom posúdení v súvislosti so stanovením výšky pokuty.

O prvom odvolacom dôvode založenom na porušení článku 101 ZFEÚ, článkov 41, 47 až 49 a 52 Charty a článkov 6 a 7 EDĽP, všeobecných zásad práva, ako aj na nedostatku odôvodnenia

38 Prvý odvolací dôvod, ktorý uvádza Eni, sa zakladá na porušení článku 101 ZFEÚ, Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článkov 6 a 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“), porušení zásad prezumpcie neviny, zákonnosti, individualizácie trestov a osobnej zodpovednosti, porušení zásady proporcionality, práva na obhajobu a práva na spravodlivý proces, ako aj na nedostatku odôvodnenia v rozpore s článkom 296 ZFEÚ.

39 Tento prvý odvolací dôvod sa v podstate delí na štyri časti. Prvá časť sa zakladá na údajnom nesprávnom právnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o podmienky pripísateľnosti porušenia a dôkazne prostriedky. Druhá a tretia časť sa zakladajú na údajne nesprávnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o možnosť vyvrátiť domnienku zodpovednosti, ktorého dôsledkom boli objektívna povaha zodpovednosti pripísanej spoločnosti Eni a nevyvrátiteľná povaha domnienky zodpovednosti. Štvrtá časť sa zakladá na údajnom porušení zásady obmedzenej zodpovednosti kapitálových spoločností, spoločných zásad v oblasti zodpovednosti a zásad v oblasti nástupníctva podnikov.

– O prípustnosti niektorých výhrad

40 Pokiaľ ide o výhrady týkajúce sa údajného porušenia článku 47 Charty a článku 6 EDĽP, ktoré nepochybne nemožno priradiť ku konkrétnej časti prvého odvolacieho dôvodu, Komisia najskôr tvrdí, že tieto výhrady neboli uvedené v prvostupňovom konaní, a preto sú neprípustné. To isté platí aj v prípade výhrady spoločnosti Eni, podľa ktorej by domnienka zodpovednosti vychádzajúca zo 100 % kontroly viedla k neodôvodnenému rozdielnemu zaobchádzaniu so všeobecným predpokladom neúplnej kontroly zo strany materskej spoločnosti a situáciami, keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti.

41 V tejto súvislosti treba konštatovať, že tieto výhrady, ako uviedla Komisia, neboli v skutočnosti uvedené v konaní pred Všeobecným súdom. Táto okolnosť však sama osebe nestačí na určenie neprípustnosti uvedených výhrad, keďže ich cieľom nie je uviesť nový dôvod na účely odôvodnenia žaloby podanej na Všeobecný súd, ale spochybniť dôvodnosť napadnutého rozsudku. V prejednávanom prípade môžu byť výhrady uvedené v predchádzajúcom bode skutočne vyložené v tomto poslednom uvedenom zmysle.

42 Výhrady uvedené spoločnosťou Eni založené na údajnom porušení článku 47 Charty a článku 6 EDĽP, ako aj na údajnom neodôvodnenom rozdielnom zaobchádzaní založenom iba na veľkosti podielu, ktorý má materská spoločnosť vo svojej dcérskej spoločnosti, treba preto považovať za prípustné.

– O prvej časti prvého odvolacieho dôvodu založenej na nesprávnom právnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o podmienky pripísateľnosti porušenia a dôkazné prostriedky

i) Argumentácia účastníkov konania

43 Eni tvrdí, že Všeobecný súd na rozdiel od toho, čo od Komisie vyžadoval Súdny dvor vo svojom rozsudku z 20. januára 2011, General Química a i./Komisia (C-90/09 P, Zb. s. I-1, bod 78), neprijal stanovisko konkrétne k tvrdeniam, ktoré uviedla Komisia a ktoré sa týkajú údajnej povinnosti Komisie predložiť dôkaz o skutočnom uplatňovaní rozhodujúceho vplyvu zo strany spoločnosti Eni na jej dcérsku spoločnosť Versalis.

44 V tejto súvislosti sa Všeobecný súd obmedzil na vernú reprodukciu rozsudku z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia (C-97/08 P, Zb. s. I-8237), čo viedlo k nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku. Navyše domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu zo strany materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť, ktorej je 100 % vlastníkom, nebola dôvodná a bola v rozpore najmä so zásadami zákonnosti, individualizácie trestov, osobnej zodpovednosti, ako aj so zásadou právnej istoty.

45 Komisia sa v podstate domnieva, že podľa ustálenej judikatúry môže predpokladať skutočnú kontrolu zo strany materskej spoločnosti iba na základe vlastníctva 100 % základného imania dcérskej spoločnosti.

ii) Posúdenie Súdnym dvorom

46 Je potrebné najskôr pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že správanie dcérskej spoločnosti možno na účely článku 101 ZFEÚ pripísať materskej spoločnosti najmä vtedy, keď táto dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate uplatňuje pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť, a to najmä vzhľadom na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi. V takejto situácii, kde sú materská spoločnosť a dcérska spoločnosť súčasťou tej istej hospodárskej jednotky, a preto tvoria jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ, môže totiž Komisia adresovať materskej spoločnosti rozhodnutie, ktorým sa ukladajú pokuty, bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na porušení (pozri najmä uznesenie z 13. decembra 2012, Transcatab/Komisia, C-654/11 P, bod 29 a tam citovanú judikatúru).

47 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že v osobitnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní celé alebo takmer celé základné imanie svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, existuje vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej táto materská spoločnosť skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť. Na to, aby sa uvedená domnienka považovala za splnenú, v takej situácii stačí, aby Komisia preukázala, že celé alebo takmer celé základné imanie dcérskej spoločnosti vlastní jej materská spoločnosť (pozri najmä rozsudok z 3. mája 2012, Legris Industries/Komisia, C-289/11 P, bod 46 a tam citovanú judikatúru).

48 Okrem toho v osobitnom prípade, keď holdingová spoločnosť vlastní 100 % základného imania prostrednej spoločnosti, ktorá vlastní celé základné imanie dcérskej spoločnosti svojej skupiny, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, existuje tiež vyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej táto holdingová spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na správanie prostrednej spoločnosti a nepriamo prostredníctvom tejto prostrednej spoločnosti aj na správanie uvedenej dcérskej spoločnosti (rozsudok General Química a i./Komisia, už citovaný, bod 88).

49 V prejednávanom prípade počas celého obdobia trvania predmetného porušenia Eni priamo alebo nepriamo vlastnila prinajmenšom 99,97 % základného imania spoločností, ktoré boli v rámci jej skupiny priamo aktívne v sektoroch BS a BSK, a to konkrétne spoločností EniChem Elastomeri, EniChem SpA a Versalis, čo Eni nespochybňuje. V dôsledku toho je domnienka uvedená v bodoch 47 a 48 tohto rozsudku a vyplývajúca z ustálenej judikatúry vo vzťahu k spoločnosti Eni uplatniteľná.

50 Pokiaľ ide o argumentáciu spoločnosti Eni, podľa ktorej je uvedená domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu v rozpore so zásadami zákonnosti, individualizácie trestov, osobnej zodpovednosti, ako aj právnej istoty, stačí pripomenúť, že cieľom tejto domnienky je predovšetkým zachovávanie rovnováhy medzi dôležitosťou jednak cieľa spočívajúceho v potláčaní správania porušujúceho pravidlá hospodárskej súťaže, osobitne článok 101 ZFEÚ, a zabránenie jeho opakovaniu a jednak požiadaviek niektorých všeobecných zásad práva Únie, ako najmä zásad prezumpcie neviny, individualizácie trestov a právnej istoty, ako aj práva na obhajobu vrátane zásady rovnosti zbraní. Najmä z tohto dôvodu je uvedená domnienka vyvrátiteľná (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, Zb. s. I-8947, bod 59). Vzhľadom na to, že argumentácia spoločnosti Eni nie je dôvodná, napadnutý rozsudok v tejto súvislosti neobsahuje nijaké nesprávne posúdenie.

51 Ďalej, pokiaľ ide o údajný nedostatok odôvodnenia, Všeobecný súd v bodoch 56 až 67 napadnutého rozsudku podrobne vysvetlil dôvod, pre ktorý v súlade s ustálenou judikatúrou usúdil, že Komisia, keď uplatnila voči spoločnosti Eni zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustila najmä spoločnosť Versalis, mohla platne vychádzať z predmetnej domnienky. Tieto vysvetlenia nevyvolávajú nijaké pochybnosti vo vzťahu k úvahám, z ktorých v tejto súvislosti vychádzal Všeobecný súd v napadnutom rozsudku, a Súdnemu dvoru umožňujú vykonať jeho kontrolnú úlohu. Napadnutý rozsudok tak ani v tomto kontexte nie je nedostatočne odôvodnený. Navyše na rozdiel od toho, čo sa zdá, že tvrdí Eni, v tejto súvislosti nemá význam, že Všeobecný súd vychádzal z už citovaného rozsudku Akzo Nobel a i./Komisia na účely odôvodnenia svojho rozsudku.

52 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba teda prvú časť prvého odvolacieho dôvodu zamietnuť ako nedôvodnú.

– O druhej a tretej časti prvého odvolacieho dôvodu založených na údajne nesprávnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o možnosť vyvrátiť domnienku zodpovednosti, ktorého dôsledkom boli objektívna povaha zodpovednosti pripísanej Eni a nevyvrátiteľná povaha domnienky zodpovednosti

i) Argumentácia účastníkov konania

53 Touto druhou a treťou časťou prvého odvolacieho dôvodu, ktoré treba skúmať spoločne, Eni tvrdí, že dôkazy, ktoré predložila Komisii počas správneho konania, mali byť posúdené ako dostatočné na účely vyvrátenia domnienky zodpovednosti. Všeobecný súd nevykonal úplné, nestranné a konkrétne preskúmanie všetkých skutočností uvedených v spise. Konkrétne Všeobecný súd nezohľadnil skutočnosť, že Eni nikdy priamo nepôsobila v predmetnom sektore, že neexistovalo nijaké prekrývanie riadiacich pozícií materskej spoločnosti a dcérskych spoločnosti, že Eni nedisponovala informáciami o strategických a obchodných plánoch, tak ako boli vymedzené prevádzkovými spoločnosťami, ani o ich vykonávaní a že Eni sa vôbec nepodieľala na rozhodovacom procese, ktorým sa vymedzujú strategické a obchodné plány, ako aj predovšetkým objemy ročných predajov a ceny.

54 Všeobecný súd však zdôraznil iba dva aspekty, a to jednak úlohu, ktorú Eni zohrávala ako technický a finančný koordinátor, a jednak relatívny význam chemického sektora v rámci skupiny. Tvrdenie spoločnosti Eni, podľa ktorého jej dcérska spoločnosť vykonávala rozdielnu a od ostatných činností

veľmi vzdialenú činnosť, Všeobecný súd zamietol na základe jednoduchého odkazu na svoju judikatúru. Súdny dvor však takýto prístup kritizoval v bode 76 a nasl. svojho už citovaného rozsudku General Química a i./Komisia.

55 Navyše Všeobecný súd zopakoval pripomienky Komisie, podľa ktorých v rámci dcérskych spoločností smerovali hierarchické vzťahy k členom predstavenstva dcérskych spoločností, keďže tí sa sami zodpovedali svojim predstavenstvám, ktoré nepriamo vymenovala spoločnosť Eni. Vymenovanie predstavenstva však nie je ničím iným než oprávnením, ktoré je typické pre hlavného akcionára, a samo osebe nepredstavuje uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu na správanie dcérskej spoločnosti. Všeobecný súd v bode 100 napadnutého rozsudku odkázal na jediné preskúmanie, ktoré v tejto súvislosti vykonala Komisia, a bez toho, aby sa vyjadril k tvrdeniam spoločnosti Eni, dospel k záveru, že toto preskúmanie sa nezdalo byť zjavne nesprávne. Odôvodnenie napadnutého rozsudku bolo teda zjavne nedostatočné.

56 Okrem toho podľa spoločnosti Eni záver, ku ktorému dospel Všeobecný súd v bode 102 napadnutého rozsudku, podľa ktorého skutočnosť, že odvolateľka vlastnila iba nepriamo 100 % základného imania podnikov aktívnych vo výrobe BK a BSK, nemôže sama osobe preukazovať, že Eni a predmetné podniky netvorili jednu hospodársku jednotku, nie je dostatočne podložený a je v rozpore so samotnou judikatúrou Všeobecného súdu.

57 Navyše Eni tvrdí, že jej úvaha týkajúca sa objektívnej povahy zodpovednosti, ktorá je bola pripísaná, nevychádza na rozdiel od toho, o čom rozhodol Všeobecný súd, z nesprávneho predpokladu. Vyvrátiteľná povaha domnienky skutočného rozhodujúceho vplyvu by totiž mala mať skutočný dosah v rámci jej uplatnenia. Komisia však zastávala tézu, že skutočné uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu sa v podstate zhoduje s držbou kontroly. Všeobecný súd potvrdil túto tézu, pričom *a priori* zamietol relevantnosť objektívnych skutočností, na ktoré poukázala spoločnosť Eni. Tento prístup je v rozpore s právom na obhajobu, so základnými zásadami práva, ktoré sa tiež uvádzajú v Charte, so zásadou prezumpcie neviny, ako aj so zásadou zákonnosti a je porušením zásady individualizácie trestov a osobnej zodpovednosti.

58 Napokon na základe pripomienok spoločnosti Eni Všeobecný súd nesprávne usúdil, že Komisia neporušila zásadu riadnej správy veci verejných.

59 Podľa Komisie sú výhrady uvedené spoločnosťou Eni neprípustné, keďže sa v skutočnosti týkajú nového posúdenia skutkových okolností. V každom prípade by nemali byť dôvodné. Všeobecný súd zohľadnil skutkové okolnosti, ktoré spoločnosť Eni uviedla s cieľom vyvrátiť domnienku, ktorá sa zakladá na 100 % kontrole, a vysvetlil dôvod, pre ktorý boli tieto skutkové okolnosti neúčinné a nedôvodné. Eni mala preukázať, že jej dcérska spoločnosť mala byť z právnych a regulačných dôvodov riadená ako samostatný podnik, prípadne tiež že 100 % podiel bol iba dočasný a prechodný, aby tým preukázala, že spolu so svojou dcérskou spoločnosťou netvorili jeden podnik, ktorý sa dopustil predmetného porušenia. Odôvodnenie rozsudku týkajúce sa tejto otázky bolo správne, dostatočné a presvedčivé.

ii) Posúdenie Súdnym dvorom

60 Najskôr treba odpovedať na tvrdenia Komisie týkajúce sa údajnej neprípustnosti druhej časti prvého odvolacieho dôvodu, lebo táto časť smeruje k spochybneniu posúdenia skutkových okolností, ktoré vykonal Všeobecný súd.

61 V tejto súvislosti treba konštatovať, že Eni na podporu svojho tvrdenia, že vyvrátila domnienku zodpovednosti, ktorá sa na ňu ako na materskú spoločnosť vlastniacu 100 % alebo takmer 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti vzťahuje, v odvolaní uvádza niektoré skutkové okolnosti spomínané v bode 53 tohto rozsudku.

62 Ako však spoločnosť Eni potvrdila na pojednávaní, v tejto súvislosti nespochybňuje posúdenie týchto skutočností vo faktickej rovine, ale právne posúdenie, z ktorého vychádzal Všeobecný súd, aby dospel k záveru, že na základe týchto skutočností, a to aj za predpokladu, že by ich hodnovernosť bola preukázaná, nebolo možné prijať záver, že Eni a najmä Versalis netvorili jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ. Táto výhrada je preto v rozsahu, v akom smeruje k tomu, aby Súdny dvor preskúmal toto právne posúdenie, prípustná.

63 Ďalej, pokiaľ ide o dôvodnosť tejto výhrady, treba po prvé pripomenúť judikatúru citovanú v bode 47 a nasl. tohto rozsudku, podľa ktorej môže Komisia v prípade 100 % alebo takmer 100 % kontroly adresovať rozhodnutie, ktorým sa ukladajú pokuty, materskej spoločnosti bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na tomto porušení, keďže materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť tvoria jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle uznesenie Transcatab/Komisia, už citované, bod 29 a tam citovanú judikatúru), a to aj v prípadoch, ktoré sa uvádzajú v bode 48 tohto rozsudku, týkajúcich sa takej nepriamej kontroly, akou je kontrola v prejednávanom prípade.

64 Pokiaľ však ide o skutočnosti, ktoré uviedla spoločnosť Eni na účely vyvrátenia predmetnej domnienky, treba konštatovať, že na základe týchto skutočností – za predpokladu, že boli skutočne preukázané v konaní pred Všeobecným súdom, – mohlo byť preukázané, že Versalis mala určitú nezávislosť, pokiaľ ide o jej chemické činnosti. Táto okolnosť však sama osebe nestačí na preukázanie, že Eni a najmä Versalis netvorili jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ. Okrem toho skutočnosť, že Eni plnila úlohu „obyčajného“ technického a finančného koordinátora alebo týmto spoločnostiam poskytovala finančnú a materiálnu pomoc, ako tvrdila Eni, preukazuje, že sa nezdržala uplatňovania rozhodujúceho vplyvu na svoje dcérske spoločnosti. Ako Všeobecný súd správne konštatoval v bode 97 napadnutého rozsudku „v rámci skupiny spoločností má totiž spoločnosť, ktorá v nej koordinuje najmä finančné investície, poslanie preskupovať majetkové účasti v rôznych spoločnostiach a jej úlohou je zabezpečiť jednotné riadenie, najmä prostredníctvom tejto rozpočtovej kontroly“.

65 Tento záver nemožno vyvrátiť skutočnosťou, že Eni nikdy priamo nepôsobila v chemickom sektore alebo že neexistovalo nijaké prekrývanie riadiacich pozícií materskej spoločnosti a dcérskych spoločností. Okolnosť, že materská spoločnosť sa nezúčastnila priamo na tomto porušení ani ho nepodnecovala, totiž nepreukazuje, že tieto dve spoločnosti netvorili jednu hospodársku jednotku (pozri v tomto zmysle rozsudky General Química a i./Komisia, už citovaný, bod 103, ako aj z 29. septembra 2011, Arkema/Komisia, C-520/09 P, Zb. s. I-8901, body 48 až 50). Okrem toho koordinácia investícií v rámci skupiny mohla byť zabezpečovaná spoločnosťou Eni aj bez toho, aby dochádzalo k takému prekrývaniu alebo k jej priamej účasti na prevádzkovom riadení jej dcérskych spoločností, čo Eni nespochybňuje.

66 V tomto kontexte aj ďalšie tvrdenia spoločnosti Eni, podľa ktorých nedisponovala informáciami o strategických a obchodných plánoch ani o ich vykonávaní a vôbec sa nepodieľala na rozhodovacom procese, ktorým sa vymedzujú strategické a obchodné plány, ako aj objemy ročných predajov a ceny, keďže sa týkajú iba prevádzkových činností v chemickom sektore, nemôžu byť úspešné.

67 Ďalej, pokiaľ ide o argumentáciu spoločnosti Eni, že v podstate nedisponovala oprávneniami typickými pre hlavného akcionára a že disponovanie týmito právomocami samo osebe nepredstavuje uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu na správanie dcérskej spoločnosti, treba pripomenúť, že domnienka skutočného rozhodujúceho vplyvu sa zakladá na skutočnosti, že práve na základe týchto oprávnení materskej spoločnosti vlastniacej 100 % alebo takmer 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti môže táto materská spoločnosť s výnimkou výnimočných okolností uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný, bod 60) a že preukázanie neexistencie takého skutočného vplyvu neprináleží Komisii, ale samotnej materskej spoločnosti.

68 Tento výklad rozsahu domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, z ktorého vychádza Komisia a ktorý potvrdil Všeobecný súd, ani nemení túto domnienku na nevyvrátiteľnú domnienku. Skutočnosť, že by mohlo byť ťažké predložiť dôkaz o opaku potrebný na vyvrátenie domnienky, totiž sama osebe neznamená, že by bola táto domnienka nevyvrátiteľná (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný, bod 70). Konkrétne, na účely vyvrátenia predmetnej domnienky by Eni musela preukázať, že Versalis mohla konať úplne nezávisle nielen na prevádzkovej úrovni, ale aj na finančnej úrovni, čo však táto spoločnosť nepreukázala.

69 Vzhľadom na to, že tvrdenie spoločnosti Eni, podľa ktorého Všeobecný súd prisúdil domnienke skutočného rozhodujúceho vplyvu objektívnu a nevyvrátiteľnú povahu, nie je dôvodné, nemôžu byť úspešné ani výhrady založené na skutočnosti, že Všeobecný súd tým, že pripustil takú povahu uvedenej domnienky, porušil zásady prezumpcie neviny, individualizácie trestov, osobnej zodpovednosti, rovnosti zaobchádzania a zákonnosti v zmysle článku 52 Charty, ako aj článku 47 Charty a článkov 6 a 7 EDĽP.

70 Všeobecný súd teda bez toho, aby vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia, v napadnutom rozsudku potvrdil odôvodnenie Komisie, podľa ktorého ani tvrdenia spoločnosti Eni posúdené výslovne v odôvodneniach 382 až 398 sporného rozhodnutia, ani ďalšie tvrdenia, ktoré Eni uviedla v konaní pred Všeobecným súdom, nemohli stačiť na vyvrátenie predmetnej domnienky. Výhrady uvedené v tejto súvislosti preto musia byť zamietnuté.

71 Po druhé, pokiaľ ide o údajné porušenie povinnosti odôvodnia Komisiou a následne Všeobecným súdom, treba najprv pripomenúť judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej povinnosť odôvodniť individuálne rozhodnutie má za cieľ, okrem snahy umožniť preskúmanie súdom, poskytnúť dotknutej osobe dostatok údajov, aby prípadne zistila, či rozhodnutie obsahuje vadu, na základe ktorej možno spochybniť jeho platnosť (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný, bod 148 a tam citovanú judikatúru).

72 V prejednávanom prípade však treba konštatovať, že podrobné odôvodnenie týkajúce sa zodpovednosti spoločnosti Eni za predmetné porušenie, ktoré poskytla Komisia v odôvodneniach 382 až 398 sporného rozhodnutia, je v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode. Hoci sa Komisia jednotlivo nezaoberala všetkými skutočnosťami, ktoré uviedla spoločnosť Eni v konaní pred Všeobecným súdom na účely vyvrátenia domnienky skutočného rozhodujúceho vplyvu, poskytla dostatočné informácie na to, aby sa dala zistiť prípadná vada rozhodnutia, ktorá by mohla spochybniť jeho platnosť. Komisia predovšetkým v odôvodnení 388 sporného rozhodnutia spresnila, že Eni mohla na základe oprávnení, tak ako vyplývajú najmä z pravidiel podnikového riadenia skupiny, ovládať podstatné aspekty obchodnej politiky svojich dcérskych spoločností.

73 Všeobecný súd teda bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, posúdil odôvodnenie sporného rozhodnutia v tejto súvislosti ako dostatočné.

74 Pokiaľ ide o odôvodnenie napadnutého rozsudku, stačí pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry musia byť z odôvodnenia rozsudku jasne a nepochybne zrejmé úvahy Všeobecného súdu, aby to dotknutým osobám umožnilo zistiť dôvody prijatého rozhodnutia a Súdnemu dvoru vykonať jeho súdny prieskum (pozri najmä rozsudok z 2. apríla 2009, France Télécom/Komisia, C-202/07 P, Zb. s. I-2369, bod 29 a tam citovanú judikatúru).

75 V prejednávanom prípade z ničoho nevyplýva, že by podrobné úvahy v bodoch 93 až 105 napadnutého rozsudku týkajúce sa odôvodnenia sporného rozhodnutia v tejto súvislosti nevyhovovali uvedeným podmienkam. Tvrdenie, podľa ktorého je odôvodnenie napadnutého rozsudku nedostatočné, keďže sa ním potvrdzuje odôvodnenie sporného rozhodnutia týkajúce sa vyvrátenia domnienky skutočného rozhodujúceho vplyvu, je preto tiež nedôvodné.

76 Napokon na základe týchto úvah Všeobecný súd v bode 103 napadnutého rozsudku tiež správne usúdil, že Komisia sa nedopustila porušenia zásady riadnej správy veci verejných. Tvrdenie spoločnosti Eni musí byť preto tiež zamietnuté ako nedôvodné.

77 Vzhľadom na to, že nijaké z tvrdení, ktoré uviedla spoločnosť Eni na podporu druhej a tretej časti prvého odvolacieho dôvodu, nebolo úspešné, musia byť tieto tvrdenia zamietnuté ako nedôvodné.

– O štvrtej časti prvého odvolacieho dôvodu založenej na údajnom porušení zásady obmedzenej zodpovednosti kapitálových spoločností, spoločných zásad v oblasti zodpovednosti a zásad v oblasti nástupníctva podnikov

i) Argumentácia účastníkov konania

78 Podľa spoločnosti Eni zo zásady obmedzenej zodpovednosti kapitálových spoločností, spoločných zásad v oblasti zodpovednosti a zásad v oblasti nástupníctva podnikov vyplýva, že odklonenie sa od samostatnej právnej subjektivity spoločností v prospech jednotnej koncepcie skupiny možno pripustiť iba celkom výnimočne, pokiaľ sa konštatovalo a preukázalo zneužitie zásady obmedzenej zodpovednosti. Všeobecný súd bez vysvetlenia nevykonal nijakú osobitnú analýzu týchto úvah ani dvoch stanovísk priložených k žalobe, z ktorých jedno sa týkalo amerického práva spoločností a druhé amerického práva hospodárskej súťaže. Všeobecný súd v konečnom dôsledku iba zopakoval pripomienku uvedenú v odôvodnení 396 sporného rozhodnutia, podľa ktorej „nie je potrebné odkazovať na ďalšie právne oblasti…“. Napadnutý rozsudok je teda v tejto súvislosti protiprávny.

79 Navyše odvolateľka poukazuje na nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o tvrdenia spoločnosti Eni týkajúce sa judikatúry Súdneho dvora v oblasti nástupníctva podnikov. Eni zdôrazňuje, že možnosť, aby bola zodpovednosť pripísaná inému subjektu než subjektu, ktorý sa dopustil porušenia, sa obmedzuje na osobitné a výnimočné prípady, pretože predstavuje výnimku zo zásady osobnej zodpovednosti. Všeobecný súd však nepreskúmal vzťahy, ktoré v právnej a organizačnej rovine spájajú spoločnosti Syndial a Versalis, ani nepreskúmal, či tieto spoločnosti uplatňovali v podstate rovnaké obchodné smernice, ale iba pripomenul, že obe dcérske spoločnosti boli v úplnom priamom alebo nepriamom vlastníctve spoločnosti Eni.

80 Komisia v tejto súvislosti uvádza, že – čo sa týka práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže – nemožno na základe všeobecne uplatniteľných zásad v rámci práva spoločností prijať nijaký záver. Pravidlá, ktoré stanovuje americké právo v oblasti kartelov, nie sú pre právo Únie záväzné. Stanoviská týkajúce sa tohto práva priložené k žalobe na prvom stupni a opätovne navrhované ako prílohy odvolania sú na účely tejto veci zjavne irelevantné a navyše neprípustné, keďže obsahujú tvrdenia, ktoré sa v znení žaloby nenachádzajú. Napokon tvrdenie vychádzajúce z judikatúry týkajúcej sa hospodárskeho nástupníctva podnikov je zjavne irelevantné, pretože predmetné porušenie nebolo pripísané spoločnosti Eni na základe nástupníctva, ako to dostatočne vysvetlil Všeobecný súd v bode 117 napadnutého rozsudku. Okrem toho táto judikatúra podporuje stanovisko Komisie.

ii) Posúdenie Súdnym dvorom

81 Na jednej strane, pokiaľ ide o odkazy spoločnosti Eni na všeobecné zásady práva, a to zásady obmedzenej zodpovednosti kapitálových spoločnosti a samostatnej právnej subjektivity spoločností, ktoré bránia zodpovednosti spoločnosti Eni za porušenie, ktorého sa dopustili jej dcérske spoločnosti, ako aj o dve stanoviská na podporu jej tvrdenia priložené k odvolaniu, treba konštatovať, že táto výhrada je zjavne nedôvodná.

82 V tejto súvislosti stačí odkázať na ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže týka činností podnikov (pozri najmä rozsudok zo 7. apríla 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123,

bod 59), pojem podnik treba chápať tak, že označuje každú hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (pozri najmä rozsudok zo 14. decembra 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Zb. s. I-11987, bod 40), a ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá v oblasti hospodárskej súťaže, zodpovedá podľa zásady osobnej zodpovednosti za toto porušovanie (rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný, bod 56 a tam citovaná judikatúra).

83 Vzhľadom na túto ustálenú judikatúru mohol Všeobecný súd v bode 113 a nasl. napadnutého rozsudku platne zamietnuť podobné výhrady, ktoré uviedla spoločnosť Eni v prvostupňovom konaní, a to bez toho, aby musel v tejto súvislosti poskytnúť podrobné odôvodnenie. Okrem toho, keďže Eni skutočne chcela spochybniť platnosť domnienky skutočného rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť v jej 100 % alebo takmer 100 % vlastníctve, Všeobecný súd sa vôbec nedopustil pochybenia, keď odkázal na svoje úvahy týkajúce sa tejto otázky a konštatoval, že s tým súvisiace tvrdenia spoločnosti Eni vychádzali z nesprávneho predpokladu.

84 Na druhej strane, čo sa týka výhrady založenej na nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku v súvislosti s judikatúrou Súdneho dvora v oblasti nástupníctva podnikov, táto výhrada je nedôvodná.

85 Ako totiž v podstate konštatoval Všeobecný súd v bode 117 napadnutého rozsudku, zodpovednosť spoločnosti Eni, ktorá sa v tomto prípade konštatovala, nevyplýva zo situácie nástupníctva podnikov, keďže Eni v čase porušenia vykonávala nad svojimi dcérskymi spoločnosťami úplnú alebo takmer úplnú kontrolu, čo nebolo spochybnené. Komisia sa preto na základe judikatúry uvedenej v bodoch 47 a 48 tohto rozsudku mohla domnievať, že Eni, s výhradou dôkazu o opaku, bola počas trvania predmetného porušenia stále súčasťou „podniku“ v zmysle článku 101 ZFEÚ, ktorý sa dopustil porušenia, ktoré je predmetom sporného rozhodnutia. Ako však Všeobecný súd v napadnutom rozsudku správne usúdil, dôkaz o opaku nebol predložený. Všeobecný súd teda z právneho hľadiska dostatočne odôvodnil napadnutý rozsudok.

86 Štvrtá časť prvého odvolacieho dôvodu musí byť preto tiež zamietnutá ako nedôvodná.

87 Vzhľadom na to, že nijaká zo štyroch častí prvého odvolacieho dôvodu nebola úspešná, treba tento odvolací dôvod zamietnuť v celom rozsahu.

O druhom odvolacom dôvode založenom na porušení článku 23 nariadenia č. 1/2003 a zásady proporcionality, ako aj na nedostatku odôvodnenia v rozpore s článkom 296 ZFEÚ

88 Druhý odvolací dôvod na podporu odvolania spoločnosti Eni sa v podstate delí na dve časti. Prvá časť je založená na nesprávnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o závažnosť porušenia a násobiteľ, a druhá časť je založená na nezohľadnení účinkov vylúčenia spoločnosti Syndial na stanovenie pokuty.

– O prvej časti druhého odvolacieho dôvodu založenej na nesprávnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o závažnosť porušenia a násobiteľ

i) Argumentácia účastníkov konania

89 V prvej časti druhého odvolacieho dôvodu Eni tvrdí, že Všeobecný súd na účely stanovenia základnej sumy pokuty na základe závažnosti porušenia zohľadnil iba jeho povahu vymedzenú výlučne na základe protiprávneho predmetu kartelu, a to bez toho, aby zohľadnil sériu ďalších relevantných skutočností.

90 Všeobecný súd najskôr nezohľadnil skutočnosť, že účinky protisúťažného správania, ktoré boli konštatované v spornom rozhodnutí, boli „merateľné“ v zmysle bodu 1 A usmernení a Komisia ich skutočne zmerala v prvom oznámení o výhradách. Podľa Eni mala preto Komisia povinnosť vykonať preskúmanie týchto účinkov.

91 Všeobecný súd ďalej vo svojej vlastnej argumentácii nevysvetlil, aké boli kritériá, na základe ktorých bola východisková suma stanovená na 55 miliónov eur namiesto minima vo výške 20 miliónov eur.

92 Napokon Eni Všeobecnému súdu vytýka, že zamietol jej argumentáciu, podľa ktorej si nebola vedomá protisúťažnej povahy predmetných správaní, keď v bode 145 napadnutého rozsudku konštatoval, že EniChem SpA nevyhnutne o takom správaní vedela. Podľa spoločnosti Eni je odôvodnenie Všeobecného súdu rozporuplné, keďže Komisia považovala spoločnosť Eni za zodpovednú výlučne z dôvodu jej postavenia materskej spoločnosti a nie z dôvodu, že vedela o predmetných správaniach.

93 Pokiaľ ide o násobiteľ na účely zabezpečenia odstrašujúceho účinku, Eni tvrdí, že Všeobecný súd nezohľadnil skutočnosť, že chémia nebola nikdy súčasťou hlavnej činnosti odvolateľky a v rámci priemyselnej politiky skupiny mala iba relatívny význam. Všeobecný súd správne neposúdil ani chybné uplatnenie násobiteľa 2 zo strany Komisie, ktorá nesprávne posúdila obrat adresátov sporného rozhodnutia, a v tejto súvislosti neposkytol ani primerané odôvodnenie.

94 Komisia predovšetkým uvádza, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že horizontálne kartely v oblasti cien môžu byť samy osebe kvalifikované ako „veľmi závažné“. Identifikácia osobitných účinkov navyše predstavovala dodatočný prvok, ktorý bolo potrebné zohľadniť na účely zvýšenia východiskovej sumy pokuty. To, že sa Komisia domnievala, že nemohla vykonať toto posúdenie iba po neúspešnom pokuse v rámci prvého oznámenia o výhradách, na tom nič nemení.

95 Tvrdenie odvolateľky, podľa ktorého sa kartel týkal iba obmedzenej časti relevantného trhu, sa vzťahovalo iba na skutkové okolnosti, a bolo preto neprípustné. Čo sa týka sumy 55 miliónov eur ako východiskového bodu pre výpočet pokuty, Všeobecný súd vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil jej dôvod v bode 143 napadnutého rozsudku. Komisia, ktorá považuje subjektívny prvok za irelevantný, sa domnieva, že Eni, keďže bola na čele podniku, ktorý sa zúčastnil daného kartelu, vedela o predmetnom protisúťažnom správaní.

ii) Posúdenie Súdnym dvorom

96 Po prvé, pokiaľ ide o relevantnosť účinkov predmetného porušenia, treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou musí byť závažnosť porušení práva Únie týkajúceho sa hospodárskej súťaže stanovená na základe veľkého množstva skutočností, a to bez toho, aby bol zavedený záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré sa musia povinne vziať do úvahy (pozri najmä rozsudok z 19. decembra 2012, Bavaria/Komisia, C-445/11 P, bod 59 a tam citovanú judikatúru). Konkrétne, čo sa týka skutočného dopadu porušenia na trh, ten nie je rozhodujúcim kritériom na určenie úrovne pokút (pozri rozsudky z 8. decembra 2011, KME Germany a i./Komisia, C-272/09 P, Zb. s. I-12789, bod 34, ako aj C-389/10 P, Zb. s. I-13125, bod 44).

97 Navyše horizontálne kartely v oblasti cien alebo rozdelenia trhu môžu byť kvalifikované ako veľmi závažné porušenia výlučne na základe ich samotnej povahy a bez toho, aby bola Komisia povinná preukázať konkrétny dopad porušenia na trh (pozri najmä uznesenie Transcatab/Komisia, už citované, bod 42). V takomto prípade predstavuje konkrétny dopad porušenia len jednu z okolností, ktorá v prípade, že je merateľná, umožňuje Komisii zvýšiť východiskovú sumu pokuty nad úroveň minimálnej možnej sumy 20 miliónov eur (rozsudok z 3. septembra 2009, Prym a Prym Consumer/Komisia, C-534/07 P, Zb. s. I-7415, bod 75).

98 V dôsledku toho, hoci Všeobecný súd zohľadnil účinky konkrétneho dopadu predmetného porušenia na trh za predpokladu, že tieto účinky boli skutočne merateľné, urobil tak na účely doplnenia. Okrem toho, keďže bolo predmetné porušenie v podstate veľmi závažné, zohľadnenie jeho konkrétneho dopadu mohlo viesť iba k zvýšeniu pokuty. Táto výhrada je preto neúčinná (pozri v tomto zmysle rozsudok Prym a Prym Consumer/Komisia, už citovaný, bod 75, a uznesenie Transcatab/Komisia, už citované, body 43 a 44).

99 Po druhé, čo sa týka výhrady založenej na skutočnosti, že Všeobecný súd vo svojej argumentácii nevysvetlil, ktoré kritériá zvýšili východiskovú sumu na 55 miliónov eur namiesto minima vo výške 20 miliónov eur, stačí konštatovať, že Všeobecný súd v bode 143 napadnutého rozsudku poskytol podrobný prehľad faktorov, ktoré zohľadnil na účely posúdenia závažnosti porušenia. Táto výhrada je preto zjavne nedôvodná. Samotná skutočnosť, že Všeobecný súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej súdnej právomoci v tejto súvislosti potvrdil viaceré aspekty posúdenia, ktoré vykonala Komisia v spornom rozhodnutí, nemôže vyvrátiť tento záver (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2012, E.ON Energie/Komisia, C-89/11 P, bod 133).

100 Po tretie, pokiaľ ide skutočnosť, že Eni nevedela o protisúťažnej povahe protiprávneho správania, stačí pripomenúť, že zodpovednosť za porušenie bola tejto spoločnosti pripísaná z dôvodu, že táto spoločnosť, tak ako vyplýva z úvah tohto rozsudku týkajúcich sa prvého dôvodu na podporu odvolania, tvorila so spoločnosťou EniChem SpA, neskôr Syndial, jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ. Nespochybnené konštatovanie Všeobecného súdu uvedené v bode 145 napadnutého rozsudku, podľa ktorého EniChem SpA nevyhnutne vedela o porušení, tak stačí na zamietnutie tvrdenia uvedeného v konaní na prvom stupni a založeného na skutočnosti, že Komisia nesprávne stanovila východiskovú sumu pokuty bez toho, aby zohľadnila subjektívny prvok v prípade spoločnosti Eni. Táto výhrada je teda zjavne nedôvodná bez toho, aby bolo potrebné vyjadriť sa k otázke, či vedomosť o protisúťažnej povahe predmetného správania je, alebo nie je relevantná na účely stanovenia výšky pokuty.

101 Po štvrté výhrada založená na skutočnosti, že Všeobecný súd nezohľadnil údajne relatívny význam chemického sektora v priemyselnej politike skupiny, je neúčinná. Táto okolnosť, aj keby bola preukázaná, je totiž sama osebe na účely stanovenia základnej sumy na výpočet pokuty irelevantná. Nemôže ani predstavovať poľahčujúcu okolnosť v zmysle bodu 2 usmernení.

102 Po piate, čo sa týka výhrady založenej na nesprávnom posúdení zo strany Všeobecného súdu, pokiaľ ide o údajne nesprávne uplatnenie násobiteľa 2 Komisiou a s tým súvisiace nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry musí odvolanie uvádzať presným spôsobom napádané časti rozsudku, ktorého zrušenie sa v ňom navrhuje, ako aj právne tvrdenia, o ktoré sa tento návrh osobitne opiera (pozri najmä rozsudok Arkema/Komisia, už citovaný, bod 59 a tam citovanú judikatúru).

103 Treba však konštatovať, že Eni v tomto kontexte presne neuvádza právne tvrdenia, o ktoré sa jej návrh na zrušenie napadnutého rozsudku osobitne opiera. V bode 72 svojho odvolania totiž tvrdí iba to, že Komisia „nesprávne“ posúdila „relevantné“ skutočnosti na účely výpočtu vrátane obratov a že Všeobecný súd „nesprávne“ posúdil toto údajne nesprávne uplatnenie. Eni takisto nevysvetlila, v čom bol v tejto súvislosti napadnutý rozsudok nesprávne odôvodnený. Za týchto okolností Súdny dvor nemôže vykonať preskúmanie zákonnosti, keďže by hrozilo, že rozhodne *ultra petita* (pozri analogicky rozsudok Arkema/Komisia, už citovaný, bod 61 a tam citovanú judikatúru). Tieto výhrady sú preto neprípustné.

104 Napokon, pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení zásady proporcionality, treba konštatovať, že Eni neuvádza argumentáciu, ktorá by bola odlišná od argumentácie podporujúcej ďalšie výhrady uvedené v rámci prvej časti druhého odvolacieho dôvodu. Navyše treba pripomenúť, že odvolateľka v konaní pred Všeobecným súdom v podstate poukázala na tie isté tvrdenia, aby tento súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej súdnej právomoci znížil pokutu uloženú odvolateľke, a že Všeobecný súd po

preskúmaní týchto tvrdení dospel k záveru, že tieto tvrdenia neodôvodňujú také zníženie (pozri uznesenie z 2. februára 2012, Elf Aquitaine/Komisia, C-404/11 P, bod 89), a to bez ohľadu na skutočnosť, že znížil pokutu z iných dôvodov.

105 Za týchto okolností Súdnemu dvoru z dôvodov spravodlivosti neprináleží, aby posúdenie zo strany Všeobecného súdu rozhodujúceho v rámci výkonu jeho neobmedzenej súdnej právomoci, ktoré sa týka sumy pokút uložených podnikom z dôvodu, že sa dopustili porušenia pravidiel práva Únie, nahradil svojím posúdením (pozri uznesenie Elf Aquitaine/Komisia, už citované, bod 90 a tam citovanú judikatúru). Táto výhrada preto nemôže byť úspešná.

106 Keďže žiadna z výhrad uvedených v rámci prvej časti druhého odvolacieho dôvodu nie je dôvodná, treba túto časť zamietnuť.

– O druhej časti druhého odvolacieho dôvodu založenej na nezohľadnení účinkov vylúčenia spoločnosti Syndial na výpočet pokuty

i) Argumentácia účastníkov konania

107 Podľa spoločnosti Eni malo vylúčenie spoločnosti Syndial ako adresáta sporného rozhodnutia závažné dôsledky na uplatnenie hornej hranice 10 % stanovenej v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003. Eni zopakovala svoje tvrdenie založené na judikatúre, podľa ktorej je predpokladom zodpovednosti v prípade nástupníctva podnikov nevyhnutne to, aby spoločnosť, ktorá sa dopustila porušenia, prestala v ekonomickej a/alebo právnej rovine existovať, čo nie je tento prípad.

108 Komisia naopak uvádza, že Všeobecný súd, ktorý sa súvisiacimi tvrdeniami zaoberal v bodoch 177 až 179 napadnutého rozsudku, sa nedopustil nijakého pochybenia. Eni počas celého obdobia trvania kartelu vykonávala kontrolu nad spoločnosťami, ktoré boli priamymi účastníkmi kartelu, takže skutočnosť, že spoločnosti Syndial nebola uložená nijaká pokuta, nemala vplyv na jej zodpovednosť. Navyše horná hranica 10 % stanovená v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 sa vzťahovala na skupinu, tak ako to vysvetlil Všeobecný súd v bodoch 177 až 179 napadnutého rozsudku.

ii) Posúdenie Súdnym dvorom

109 Všeobecný súd, ktorý v bodoch 177 až 179 napadnutého rozsudku zamietol argumentáciu spoločnosti Eni, podľa ktorej vylúčenie spoločnosti Syndial ako adresáta sporného rozhodnutia malo „závažné dôsledky“ na uplatnenie hornej hranice 10 % stanovenej v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, najskôr v tejto súvislosti pripomenul svoju judikatúru, podľa ktorej sa táto horná hranica musí vypočítať na základe celkového obratu všetkých spoločností tvoriacich jednu hospodársku jednotku konajúcu ako podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ. Súdny dvor už potvrdil, že táto judikatúra nevychádza nesprávneho právneho posúdenia (pozri uznesenie z 3. mája 2012, World Wide Tobacco España/Komisia, C-240/11 P, body 45 a 46).

110 V dôsledku toho je výhrada, ktorú v tejto súvislosti uviedla Eni, neúčinná, keďže – aj keby bola spoločnosť Syndial adresátom sporného rozhodnutia – suma pokuty, za ktorej zaplatenie bola spoločnosť Eni spoločne a nerozdielne zodpovedná, nemohla byť obmedzená na 10 % obratu spoločnosti Syndial.

111 Ďalej vzhľadom na judikatúru citovanú v bode 109 tohto rozsudku nie je relevantné ani tvrdenie, podľa ktorého je predpokladom zodpovednosti v prípade nástupníctva podnikov nevyhnutne to, aby spoločnosť, ktorá sa dopustila porušenia, prestala v ekonomickej a/alebo právnej rovine existovať, čo nie je tento prípad. Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorú Eni nespochybňuje, je v tejto súvislosti to, že

Syndial bola priamym účastníkom predmetného porušenia prinajmenšom do prevodu jej chemickej činnosti na spoločnosť Versalis a že Syndial bola v čase, keď bola priamym účastníkom porušenia, ovládaná spoločnosťou Eni.

112 Napokon Eni netvrdila, že by spoločnosť Syndial prestala byť po prevode svojej chemickej činnosti na spoločnosť Versalis a pred prijatím sporného rozhodnutia súčasťou skupiny ovládanej spoločnosťou Eni. Odvolateľka preto počas trvania predmetného porušenia až do prijatia sporného rozhodnutia neprestala byť hlavnou materskou spoločnosťou podniku, ktorý sa dopustil predmetného porušenia, a preto sú tvrdenia spoločnosti Eni týkajúce sa nástupníctva podnikov v tejto súvislosti irelevantné.

113 Z toho vyplýva, že druhá časť druhého odvolacieho dôvodu musí byť tiež zamietnutá, a druhý odvolací dôvodu musí byť preto zamietnutý v celom rozsahu.

114 Vzhľadom na to, že žiadny dôvod tohto odvolania nebol úspešný, treba toto odvolanie zamietnuť v celom rozsahu.

O vzájomnom odvolaní

Argumentácia účastníkov konania

115 Na podporu svojho vzájomného odvolania Komisia uvádza jediný odvolací dôvod založený na porušení článku 296 ZFEÚ v spojení s článkom 101 ZFEÚ, procesných vadách poškodzujúcich záujmy Komisie a porušení zásady kontradiktórnosti. Bolo nesprávne, že skutočnosti uvedené v spornom rozhodnutí na účely preukázania priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v opakovanom porušovaní zo strany spoločností Eni a Versalis boli v napadnutom rozsudku posúdené ako nedostatočné.

116 Komisia po prvé pripomína, že v bode 430 druhého oznámenia o výhradách uviedla svoj zámer zohľadniť na základe priťažujúcich okolností predchádzajúce porušenia, ktoré už boli konštatované, a výslovne spomenula účasť spoločnosti Eni na porušeniach, ktoré boli preukázané v rozhodnutiach Polypropylén a PVC II. Eni sa počas konania pred Komisiou v tejto súvislosti nevyjadrila. Eni prvýkrát až vo svojej žalobe na prvom stupni uviedla, že jednak autor predchádzajúcich porušení a osoba, ktorá sa doteraz zúčastňovala porušenia, neboli identické subjekty, keďže predmetné sektory sa týkali iných výrobkov a trhov a boli už prevedené pred prijatím rozhodnutí Polypropylén a PVC II, a že jednak podnikom skupiny, ktorého sa týkali predchádzajúce veci v oblasti hospodárskej súťaže, bola spoločnosť EniChem SpA.

117 Eni teda nikdy netvrdila, že by spoločnosti, ktorým bola rozhodnutiami Polypropylén a PVC II uložená sankcia, nepodliehali riadeniu zo strany „skupiny ENI“. Komisia sa domnieva, že ak by chcela, mohla v týchto rozhodnutiach uložiť pokutu tej istej materskej spoločnosti, konkrétne spoločnosti Eni, ktorá vykonávala úplnú kontrolu spoločností, ktorým boli určené uvedené rozhodnutia, a to spoločností EniChem SpA a Anic Spa. Všeobecný súd vo svojom rozsudku z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia (T-203/01, Zb. s. II-4071), potvrdil, že Komisia sa za takýchto podmienok mohla správne domnievať, že ten istý podnik už bol sankcionovaný za rovnaký druh porušenia.

118 Všeobecný súd neadresoval účastníkom konania písomné otázky vo veci opakovaného porušovania a počas pojednávania nepožiadal o objasnenie skutočností. Napadnutým rozsudok tak bolo úplne nečakane čiastočne zrušené sporné rozhodnutie na základe údajného nedostatku odôvodnenia. Napadnutý rozsudok je preto v rozpore s článkom 296 ZFEÚ v spojení s článkom 101 ZFEÚ. Všeobecný súd nesprávne určil predmet a rozsah povinnosti odôvodnenia. Okrem toho podľa Komisie je prístup Všeobecného súdu vo vážnom rozpore so zásadou kontradiktórnosti, a je preto postihnutý procesnou vadou poškodzujúcou záujmy Komisie.

119 Komisia zdôrazňuje, že odôvodnenie aktu sa musí posudzovať najmä vzhľadom na jeho kontext. Súdny dvor vo svojom rozsudku z 22. júna 2004, Portugalsko/Komisia (C-42/01, Zb. s. I-6079, bod 66 a tam citovaná judikatúra), tak posúdil súhrnné odôvodnenie obsiahnuté v rozhodnutí prijatom v kontexte, ktorý je adresátovi dobre známy, ako dostatočné. Okrem toho sa Komisia domnieva, že jej mal Všeobecný súd ponúknuť možnosť, aby objasnila a spresnila svoje odôvodnenie, tak ako to urobil vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Všeobecného súdu z 13. decembra 2012, Versalis a Eni/Komisia (T-103/08).

120 Napokon podľa Komisie odôvodnenia 366 až 373 sporného rozhodnutia jasne preukazujú kontinuitu medzi podnikom, ktorý je adresátom rozhodnutia PVC II, a podnikom zúčastneným na predmetnom porušení v tejto veci. V dôsledku toho Komisia navrhuje zrušenie napadnutého rozsudku v časti, v ktorej Všeobecný súd čiastočne zrušil sporné rozhodnutie, pokiaľ ide o konštatovanie opakovaného porušovania, tak vzhľadom na rozhodnutie Polypropylén, ako aj vzhľadom na rozhodnutie PVC II, a vo všetkých prípadoch v rozsahu, v akom sa zrušenie tohto rozhodnutia Všeobecným súdom týka konštatovania opakovaného porušovania vzhľadom na rozhodnutie PVC II.

121 Podľa spoločnosti Eni Komisia vo svojom vzájomnom odvolaní vychádza z nesprávneho výkladu sporného rozhodnutia a napadnutého rozsudku, ako aj zo zavádzajúceho vysvetlenia námietok, ktoré spoločnosť Eni vzniesla počas správneho konania a konania na prvom stupni.

122 Eni tvrdí, že právo Únie neukladá adresátovi oznámenia o výhradách povinnosť namietať proti jednotlivým skutkovým a právnym zisteniam počas správneho konania, a v tejto súvislosti odkazuje na rozsudok Všeobecného súdu z 15. septembra 2011, Koninklijke Grolsch/Komisia (T-234/07, Zb. s. II-6169, bod 37). Všeobecný súd správne konštatoval, že Komisia nemohla spoločnosti Eni pripísať opakované porušovanie tým, že jej *ex post* pripísala zodpovednosť za porušenia, ktoré boli v tom čase pripísané spoločnostiam EniChem SpA a Anic SpA, z dôvodu kontroly základného imania týchto dvoch spoločností, čo je tvrdením, ktoré Všeobecný súd navyše považoval za nepreukázané.

123 Eni zdôrazňuje, že Komisia do rozhodnutí Polypropylén a PVC II vôbec nezahrnula materskú spoločnosť Eni, napriek tomu, že Komisia bola na problém pripísateľnosti konštatovaných porušení skutočne upozornená. Komisia nemohla retroaktívne poukázať na domnienku vyplývajúcu z toho, že materská spoločnosť ovláda 100 % základného imania svojich dcérskych spoločností, bez toho, aby narazila najmä na zásady právnej istoty a legitímnej dôvery a spôsobila neodôvodnené zúženie práv spoločnosti Eni na obhajobu.

124 Okrem toho Eni už v rámci správneho konania poprela, že by jej zodpovednosť mohla byť uplatnená samotným zohľadnením jej pozície na čele skupiny a prostredníctvom domnienky. Eni sa domnieva, že Komisia mala preukázať, že skutočne uplatňovala rozhodujúci vplyv na svoje dcérske spoločnosti v sektore PVC a polypropylénu a že tieto dcérske spoločnosti sa na trhu nesprávali nezávisle.

125 Pokiaľ ide o výhradu založenú na porušení zásady kontradiktórnosti, ako aj ďalších procesných pravidiel, Eni sa domnieva, že Komisia tieto pravidlá vo svojom vyjadrení neidentifikovala a že táto výhrada je neprípustná, keďže je skutočne neurčitá. Čo sa týka porušenia zásady kontradiktórnosti, podľa spoločnosti Eni sa na túto zásadu možno platne odvolávať iba v prípade dôvodov, ktoré Všeobecný súd uvedie aj bez návrhu. Žalobný dôvod, ktorý Všeobecný súd pripustil, bol však uvedený v žalobe spoločnosti Eni. Okrem toho „oprava“ odôvodnenia sporného rozhodnutia by bola možná iba, ak by sa týkala odôvodnenia konkrétneho skutkového a právneho bodu. V prejednávanom prípade však takéto odôvodnenie chýbalo.

Posúdenie Súdnym dvorom

126 Najskôr treba pripomenúť, že odôvodnenie vyžadované článkom 296 ZFEÚ musí byť prispôsobené povahe dotknutého aktu a musia z neho jasne a jednoznačne vyplývať úvahy inštitúcie, ktorá akt prijala, aby sa dotknutým osobám umožnilo pochopiť dôvody prijatia opatrenia a príslušnému súdu preskúmať toto opatrenie (pozri rozsudok z 19. júla 2012, Alliance One International a Standard Commercial Tobacco/Komisia a Komisia/Alliance One International a i., C-628/10 P a C-14/11 P, bod 72 a tam citovanú judikatúru).

127 V rámci individuálnych rozhodnutí z ustálenej judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že povinnosť odôvodniť individuálne rozhodnutie má za cieľ, okrem snahy umožniť preskúmanie súdom, poskytnúť dotknutej osobe dostatok údajov, aby prípadne zistila, či rozhodnutie obsahuje vadu, na základe ktorej možno spochybniť jeho platnosť (rozsudok Alliance One International a Standard Commercial Tobacco/Komisia a Komisia/Alliance One International a i., už citovaný, bod 73 a tam citovaná judikatúra).

128 Odôvodnenie teda v zásade musí byť oznámené dotknutej osobe v rovnakom čase ako rozhodnutie, ktoré jej spôsobuje ujmu. Chýbajúce odôvodnenie nemožno ospravedlniť skutočnosťou, že dotknutá osoba sa s dôvodmi rozhodnutia oboznámi počas konania pred súdmi Únie (pozri najmä rozsudok Alliance One International a Standard Commercial Tobacco/Komisia a Komisia/Alliance One International a i., už citovaný, bod 74 a tam citovanú judikatúru).

129 Z toho vyplýva, že Komisia v prípade, že uloží spoločnosti pokutu za porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže a pri výpočte pokuty uplatní násobiteľ na účely zohľadnenia skutočnosti, že tá istá spoločnosť sa už predtým podieľala na porušení pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže, musí spolu s rozhodnutím, ktorým sa ukladá uvedená pokuta, poskytnúť výklad umožňujúci súdom Únie, ako aj tejto spoločnosti pochopiť povahu a rozsah účasti tejto spoločnosti na predchádzajúcom porušení. Predovšetkým, ak sa Komisia domnieva, že uvedená spoločnosť bola súčasťou podniku, ktorému je určené rozhodnutie týkajúce sa predchádzajúceho porušenia, prináleží jej, aby z právneho hľadiska dostatočne odôvodnila toto tvrdenie.

130 V prejednávanom prípade treba pripomenúť, že Komisia v odôvodnení 430 druhého oznámenia o výhradách uviedla, že zohľadnila predchádzajúce konštatovania podobných porušení, pričom v tejto súvislosti odkázala na rozhodnutia Polypropylén a PVC II a uviedla, že „ENI“ bola v týchto rozhodnutiach „uvedená“. V podstate to isté stručné konštatovanie sa nachádza v odôvodnení 487 sporného rozhodnutia, kde Komisia okrem iného uvádza, že „Enichem“ už bola adresátom uvedených rozhodnutí. Napokon odôvodnenie 488 sporného rozhodnutia možno chápať v tom zmysle, že podľa Komisie sa porušení, ktoré sú predmetom rozhodnutí Polypropylén a PVC II, a porušenia konštatovaného v spornom rozhodnutí dopustil ten istý podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ.

131 Keďže však rozhodnutie Polypropylén je určené najmä spoločnosti Anic SpA a rozhodnutie PVC II najmä spoločnosti Enichem SpA, treba konštatovať, že údaje poskytnuté v spornom rozhodnutí a pripomenuté v predchádzajúcom bode vôbec neumožňujú pochopiť povahu a rozsah, v akom sa tieto rozhodnutia týkali spoločnosti Eni, ktorá sa nenachádza medzi adresátmi rozhodnutia Polypropylén ani rozhodnutia PVC II.

132 Hoci Komisia tvrdí, že odôvodnia 366 až 373 sporného rozhodnutia obsahujú presný opis všetkých skutočností týkajúcich sa spoločnosti EniChem, tieto vysvetlenia sa týkajú iba zmien, ku ktorým došlo v rámci skupiny Eni v období od 20. mája 1996 do 28. novembra 2002, tak ako Všeobecný súd správne konštatoval v bode 167 napadnutého rozsudku. Uvedené odôvodnenia však neobsahujú nijaké spresnenie týkajúce sa spoločností tvoriacich podniky, ktorým sú určené rozhodnutia Polypropylén a PVC II, neuvádzajú, či sú tieto spoločnosti totožné so spoločnosťami uvedenými v spornom rozhodnutí, čo Eni spochybňuje, a ani sa netýkajú prípadných zmien v tomto kontexte, ku ktorým

došlo v období medzi dátumom prijatia rozhodnutia Polypropylén, t. j. 23. aprílom 1986, ako aj rozhodnutia PVC II, t. j. 27. júlom 1994, a začiatkom porušenia, ktoré bolo konštatované v spornom rozhodnutí, t. j. 20. májom 1996.

133 Sporné rozhodnutie je preto v tejto súvislosti nedostatočne odôvodnené.

134 Následne, pokiaľ ide o údajné porušenie zásady kontradiktórnosti spôsobujúce porušenie práva Komisie na obranu, stačí pripomenúť, že Eni, ako správne táto spoločnosť zdôraznila, už vo svojej žalobe na prvom stupni uviedla výhradu nedostatočného odôvodnenia. Vzhľadom na to, že Komisia mohla celkovo uviesť stanovisko k tejto výhrade v rámci svojho vyjadrenia k žalobe, ako aj počas pojednávania na prvom stupni, nemožno preto konštatovať nijaké porušenie zásady kontradiktórnosti týkajúce sa porušenia práva Komisie na obranu.

135 Okrem toho, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 128 tohto rozsudku, Komisia mala povinnosť poskytnúť dostatočné odôvodnenie už pri prijímaní sporného rozhodnutia. Nezdá sa teda, že by viac informácií, ktoré Komisia mohla pri neexistencii údajného porušenia zásady kontradiktórnosti poskytnúť Všeobecnému súdu, mohlo mať nejaký vplyv na výsledok napadnutého rozsudku.

136 Čo sa týka tvrdenia, podľa ktorého spoločnosť Eni počas konania pred Komisiou tiež neuviedla, že adresáti rozhodnutí Polypropylén a PVC II na jednej strane a adresáti sporného rozhodnutia na druhej strane neboli totožní, stačí pripomenúť, ako správne zdôraznila spoločnosť Eni, že nijaké ustanovenie práva Únie nestanovuje adresátom oznámenia o výhradách povinnosť spochybniť počas správneho konania jednotlivé skutkové a právne okolnosti tohto oznámenia o výhradách.

137 Za týchto podmienok sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia v spornom rozhodnutí neuviedla dostatočne podrobné a presné informácie na to, aby bolo možné odôvodniť, že ten istý „podnik“ v zmysle článku 101 ZFEÚ sa opakovane dopustil protiprávneho správania, a v dôsledku toho zrušil článok 2 písm. c) sporného rozhodnutia v rozsahu, v akom stanovuje výšku pokuty uloženej spoločnosti Eni na 272,25 milióna eur.

138 Vzhľadom na to, že jediný dôvod Komisie na podporu jej vzájomného odvolania nie je dôvodný, musí byť zamietnutý.

O trovách

139 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne o trovách konania. Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku Súdny dvor uloží účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinnosť nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

140 Pokiaľ ide o hlavné odvolanie, keďže Komisia navrhla, aby spoločnosti Eni bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania, a táto spoločnosť nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené, aby jej bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania.

141 Pokiaľ ide o vzájomné odvolanie, keďže spoločnosť Eni navrhla, aby Komisii bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania, a Komisia nemala úspech vo svojom jedinom dôvode, je opodstatnené, aby jej bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Hlavné odvolanie a vzájomné odvolanie sa zamietajú.

2. Eni SpA je povinná nahradiť trovy konania spojené s hlavným odvolaním.

3. Európska komisia je povinná nahradiť trovy konania spojené so vzájomným odvolaním.

Podpisy